

GLASNIK

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4-
pololetna . . . K 2-
šetrletna . . . K 1-

Posamezna številka
stane 10 vin.

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 10.

V Ljubljani, dne 8. marca 1918.

Leto XI.

Dr. Krekovi dnevi.

Kranj, 3. sušca 1918.

Prestolnica naše Gorenjske, mesto, ki stoji na skalnatem polotoku med hčerka naših planin, Savo in Kokro, zdaj med vojsko krepko napreduje, vrlo koraka naprej na poprišču strokovnega združevanja v Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Živahno življenje prešinja doslej zaničevane, malo upoštrevane, razcepljene delavske roje v lepem mestu s prekrasno, divno okolico naših Kamniških planin, Karavank.

Organizator na polju naše mladeniške organizacije, urednik »Mladosti«, je pričel zbirati v Kranju reveže, za katere se prej nihče ni zanimal, izvzemši kakih volitev. A zdaj je zavel nov, svež veter: zbrali so se prej razkropljeni delavci in delavke v Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Danes smo ustvarili v Kranju novo skupino J. S. Z. Šteje že 225 članov.

V krogu jugoslovanske katoliške delavske demokracije je vkorakalo s krepkim korakom delavstvo v Kranju: strojarji, mlinarji, krojači, črevljarji, prodajalke, uradnice, zasebni uradniki, natakari, lepo, pisano družbo tvori naša najmlajša skupina J. S. Z.

Veselimo in radujemo se, ker naš pokret v Kranju tako lepo napreduje, ne samo v Kranju: v Hujah, v Strževu, v Rupih, na Primskovem, v Tenetišah, v Voklu, v Naklu, v Čirčičah in v drugih krajih kranjske okolice ima naša mlada skupina svoje člane.

Kakšni reveži so delavci in delavke v Kranju, ki niso bili še stanovsko organizirani, ta-le prilika: plače med vojsko se niso skoraj nič zvišale, v kranjski okolici med sitarji na primer so pa celo padle. Sitarjska domača obrt v kranjski okolici propada. Ljudje zapuščajo statve in si iščejo kruha pa zaslužka drugod. Umljivo: vidijo, da sitarija človeka več ne preživi, če je tudi stradati navajen. In zdaj med vojsko? Kako morejo delavci in delavke v Kranju in okolici živeti v sedanjih draginji,

mi je neumljivo; vidim pa nekdanje cvetoče in zdrave obraze delavcev in delavk, ki so zdaj vpadli: ljudje hirajo in umirajo na lakoti, žalibog! tudi s to dobroto nas je vojska osrečila. In kako li ne? Seženj drv stane v Kranju zdaj 110 kron, pred vojsko pa 14 kron, 1 jajce se plačuje z 1 krono, liter kaše stane 9 kron, pred vojsko 20 do 21 krajcarjev, ješprenj liter 5 kron, pred vojsko 24 vin, krompir 100 kg 100 kron. Mleka skoraj da ne dobiš več.

Hudi časi so, a čemu gojiti črne misli: radujmo se in veselimo, ker vstopa delavec, delavka v Kranju v krog strokovno združenega jugoslovanskega delavstva. To dobro je rodila vojska, da padajo krivični predsodki o več in manj vrednih ljudih. Sedanje gorje utrjuje demokratizem, vsak ve, vsak čuti, da tako, kakor je zdaj, ne more svet naprej.

Ta zavest prešinja danes posebno delavca. Strašno gorja je prinesla vojska: veselo je pa, ker narod iz dna duše hrepeni in koprni, da se udeje dr. Krekova oporoka: majniška deklaracija; katoliškega demokrata pa mora veseliti, ker ravno v sedanjem razvoju gospodarstva vidi, da navek o mančesterskem gospodarskem liberalizmu propada.

Svet hrepeni po nauku, po pouku. Mlada vejica naše jugoslovanske strokovne organizacije v Kranju mora v izobrazbi, v umevanju naše misli kmalu, kmalu dohiteti to, kar se je v naši jugoslovanski katoliški delavski demokraciji razvilo v teh dobrih 24., 25. letih, odkar obstoja. Dr. Krekov nauk mora prešiniti članice in člane mlade naše delavske organizacije v Kranju. O, kako bi dr. Kreka veselilo, če bi bil danes v Kranju med nami! Kako bi bil vesel, če bi govoril danes teden v nedeljo na socialnem tečaju J. S. Z. v Kranju! Bog nam ga je vzela. Ne moremo in ne bomo ga nadomestili, ker dr. Krek je nenadomestljiv. In preprosta sitarica mi je danes pripovedovala, »kaj da so dr. Krek za nas sitarje z zadrugo napravili. Saj vemo, da niso prej mirovali, dokler se ni si-

tarska zadruga ustanovila. Dobri so bili, dobri gospod doktor.« — In solza ji je v očeh zalesketala.

A kar moremo, to storimo! To, kar nas je učil on, duha, ki nam ga je vcepil on, naš oče in apostol, vcepimo našim ljudem.

Načelstvo J. S. Z. je svoje skupine opozorilo, naj se prirejajo socialni tečaji. Naše gorenjsko okrožje se je prvo odzvalo; danes teden bo v Kranju tak socialen tečaj, kakršne je uvedel našemu delavstvu dr. Krek, kakršnih smo že potom Jugoslovanske Strokovne Zveze veliko izpeljali in ki jih bomo, če Bog da, še veliko priredili.

Socialni tečaji, ki jih bomo zdaj prirejali, so prvi, katerim ni začrtal dr. Krek smeri, o čem naj se ljudem govori. Posvečamo jih spominu velikega ustanovitelja naše jugoslovanske katoliške delavske demokracije: dr. Krekovi dnevi, bodite vi naši socialni tečaji.

Velezanimivo: Prvi dr. Krekov dan po njegovi smrti bo 10. sušca 1918 v najmlajši naši delavski organizaciji v Kranju, drugi 23. in 24. sušca 1918 v naši najstarejši delavski organizaciji v Idriji, ki je bila ustanovljena že leta 1893. V Kranju pričenjamo graditi našo delavsko stavbo, v Idriji je tehnično naša delavska stavba že dograjena in vendar še ni. Novi časi, nova doba zahteva delavcu pouka, pouka in zopet pouka! Idrijski rudarji nam pripovedujejo, kadar prihajajo k nam: to-le in to-le nam ni jasno; skrbite, da se nam na socialnem tečaju pojasni. Hočemo, da nas posebno v umevanju demokratične misli poučite; utrditi nas ni potrebno, ker smo kot delavci katoličani, ki ne moremo drugače kakor demokratično misliti, a poučeni hočemo biti, da povemo tistim, ki ne umevajo demokratizma, po kakšni napačni poti da korakajo.

Dr. Krekovima dnevoma v Kranju in v Idriji: naš pozdrav; Bog blagoslovi in podeli našemu delu uspeha!

× × ×

Iz zapisnika

o ustanovnem občnem zboru Jugoslovanske Strokovne Zveze, skupine Kranj, dne 3. marca 1918. Občni zbor je otvoril predsednik gorenjskega okrožja v smislu § 27. društvenih pravil urednik Komljanec. Moškerc je podal pregled o namenih J. S. Z. in pozdravil skupščino v imenu centrale. Predsednik okrožja, urednik Komljanec naznanja, da je zdaj 225 članov pri skupini Kranj vpisanih. Volitve so izpadle takole: Načelstvo: Predsednik: Ivan Nadižar, mizar, Kranj 73. Podpredsednik: Fr. Opeka, strojar, Kranj, Savsko predm. št. 17. Zapisnikar: Marija Grošelj, uradnica, Kranj Pungart št. 24. Namestnik zapisnikarja: Bidovec Janko, krojač, Kranj št. 52. Blagajnik: Slabe Franc, krojač, Kranj. — Odborniki: Šegula Alojzij, podmlinar, Kranj. Zupanc Karel, strojar, Kranj. Hvala Valentin, strojar, Kranj. — Nadzornika: Kump Aleksander ml., uradnik, Kranj. Rakovec Franc, čevljar, Kranj. — Zaupniki: Kavčič Cecilija, Kranj št. 114. Krč Anton, čevljar, Huje. Kalan Andrej, Stržev. Sajevec Janez, Rupa. Pleša Franc, Primskovo. Grašič Anton, Tenetiše. Rupnik Franc, Voklo. Primožič Lojze, Gorenja Sava. Krč Matevž, Naklo. Hafner Marija. Kavčič Frančiška, Kranj št. 196. Kos Josip, Huje. Mohar Ivanka, Kranj, Farovška Loka. Skuber Uršula, Kranj. Gradišar Jožef, Čirčiče. Blaznik Leopold, Kranj. Novak Josip, Kranj št. 170. Pucelj Franc, Kranj. Trpin Matija, Kranj št. 21.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

POSLOVNO POROČILO ZVEZNEGA NAČELSTVA ZA LETO 1917.

Celo leto je v znamenju vojske minulo. Tretje vojno leto je prineslo delavstvu le napore, trpljenje, pomanjkanje; znana reč: slabše je bilo, kakor prejšnji vojni leti. Delati se mora za to, da se položaj delavstvu

izboljša, delalo se je na to, da so se plače zvišale. Zveza je zato osredotočila svoje delo

na zvišanje draginjske doklade.

Delavske plače in draginjske doklade niso zadoščale za pokritev potrebščin živil, obleke, obutev itd. Zveza je zato začetkom majnika prosila, naj se dovoli enkratni nabavni prispevek: kar smo zahtevali smo dosegli, a pomoč ni bila taka, kakor smo pričakovali. Delavstvu so nameravali izplačati le tretino, ostali dve tretini pa razdeliti po tednih. Uspel je naš nastop, da se tudi ostanek izplača, ne da bi ga bili razdelili v obroke.

Potem ko se je zbral parlament, se je posrečilo, da se je uresničil tudi drugi zahtevek: zvišanje draginjskih doklad. Hipno se je položaj zboljšal, a gmotno stanje delavstva še nikakor ni odgovarjalo nečuvni draginji. Začetkom septembra je zato naša Zveza predložila finančnemu ministru vlogo, naj se zopet enkratni nabavni prispevek in 50% zvišanje draginjske doklade. Med pogajanjem se je naša zveza, kakor tudi ostale zveze državnih delavcev neprestano posvetovala s krščansko socialnimi člani odseka za državne uslužbenice, da se je določeval temelj med pogajanjem z vlado.

Posrečilo se je, da se je poleg nabavne doklade in splošnega zvišanja draginjskih doklad doseglo tudi sicer izboljšanje. Ustanovil se je peti rodbinski razred, izboljšal se je položaj vdovcev z otroci; ni se sicer doseglo vse, a bistveno se je položaj le izpremenil.

Dosegli smo še druge uspehe: draginjske doklade se izplačujejo tudi bolnikom in kontumatirancem; difference so se naknadno tudi delavkam-vdovam izplačale: odstranila se je torej socialna krivica, kar se ni lahko doseglo.

Istočasno s temi deli smo predložili

tudi spomenico s predlogi, naj že enkrat v finančnem ministrstvu delavske zadeve uredi.

Ker državni nastavljeni niso enako obdavčeni, dalje v zadevi, ker država sama plačuje davke in pristojbine za uradnike, a delavstvo mora samo plačevati osebne davke, vsled zvišanja draginjskih doklad, pa so se krajšale provizije ob istočasnih vojaških invalidnih pristojbinah, se je z interpelacijami v poslaniški zbornici nastopalo: doseglo se ni nič, kar obžalujemo.

Pred vojsko je pomenjal denar vse. Kdor je imel denar, si je brez vsake težave nabavil, kar je hotel ali potreboval. Med vojsko se je to izpremenilo. Le tisti, kdor razpolaga z velikimi vsotami denarja, si more nabaviti vse ali vsaj povečini, kar potrebuje. Draginjske doklade pa delavstvo niso tako obogatele. Draginjske doklade niso življenja izboljšale; nasprotno poslabšale so ga, ker je živil vedno bolj primanjkovalo in ker je državni preskrbovalni aparat popolnoma odpovedal. Ker je vprašanje o preskrbi z živili tako važno, se je moralo pravočasno poseči vmes. Zveza je zato vposlala vlogo glavnim ravnateljem, v kateri je opozorila na razmere, ki zdaj obstojajo in stavila predloge. Glavno ravnateljstvo in urad za prehrano sta se nato pogajala, da se tvorniške kuhinje razširijo in izboljšajo in da se naj izboljša preskrba tobačnega delavstva z živili. Posameznim podružnicam prehranjevalnih oblasti so naročili, naj posebno na tobačne tvornice gledajo. Ker se vsak mesec tem podružnicam poroča, kakor tudi glavnemu ravnateljstvu, se je dosedaj popolnoma pomanjkljivi pregled o poslovanju prehrane uredil; gotovo se bo tudi marsikatera nastala neprilika odpravila. Zveza je skrbela za begunce, ki jih je vojska z juga pregnala. Večkrat je nastopila, da bi se zvišale podpore tistim delavcem in delavkam, ki so postali brezposelni, ker so se tvornice zaprle, a uspeli naši napor niso; zadnje dni šele smo dosegli uspeh, ker so podvojili višino podpor in dovolili enkratno podporo.

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Kako naj ti svoje začudenje dopovem? Mož, ki sem ga smatral za pravega vraga, me je prosil; njegove besede so mi segle v srce; res se mi je zasmilil, nič več se ga nisem bal.

»Abulfaragus,« sem jecljal, »čudim se ti. Ali govoriš resnico?«

»Sledi mi,« mi je rekel, prijel me za roko, »sledi mi, čas je dragocen.«

Nisem se mogel ustavljati Abulfaragusovemu glasu. Njegove besede so mi pregnale vsako sovraštvo, vsako bojazen. Sledil sem mu.

Nekoliko sem se le bal; vstopil sem v skrivnostno sobo, na katero sem bil 8 let radoveden. Tresel sem se, ko sem vstopil v sobo. Nisem se prestrašil, ker nisem nič strašnega zapazil; nobenih strahov. Soba je bila zamazana in v neredu; železna svetilka jo je le slabo razsvetljevala; tu in tam so stala okostja malih živali, nekaj porušenih zelišč, več knjig, velika žen-

ska slika, to je bilo vse. Abulfaragus me je posadil na stol, sam se je tudi vsedel, mi stisnil roko rekoč:

»Bernard, ti misliš, da te sovražim in da te nameravam uničiti. Varaš se, prijatelj, nobenega, izvzemši potomcev krvi Craenhovejnih ne ljubim tako, kakor tebe. Neizprosna usoda me je prisilila, da sem nasproti tebi tako postopal, da si se me bal in sovražil. Veselil sem se, ko si prišel na Svetilnikov grad. Nisem se zanimal za te, dokler nisi postal radoveden in si pozvedoval za rečmi, ki bi jih ne smel poznati. In prijel sem tehtnico, tehtal sem tebe in srečo in čast Craenhovejeve rodbine. Ti si tehtal manj; žrtvovati sem te moral. Odhajati moraš! Pregarjal sem te, bolesti sem ti povzročal, ker sem upal, da ti zagrenim bivanje tu; a Aleidis je vse tvoje bolečine ozdravila: ni te bilo mogoče premagati. Pravico imaš, da me sovražiš, ker sem ti večkrat povzročal neprilike. Premlad si, sinček moj, da bi mogel moje razloge umevati, če bi ti jih tudi povedal. Abulfaragus je liki suženj navezan na gospode pl. Craenhove; žrtvovati se mora njih blagobitju; goreče te je ljubil, a ta sužnost ga je prisilila, da te je navi-

dežno sovražil. Pozneje boš izvedel, Bernard, zakaj da sem te od Aleidis ločil; srce ima svoje nagone, ki jih na srečo še ne čutiš, a liki uničujoči ogenj prešinjajo duha. Bog je danes po svojih zvezdah govoril o tvoji bodočnosti, nič te njih odločilo ne more odtegniti. Jutri zjutraj, preden bo solnce izšlo, zapustiš grad prostovoljno ali s silo. Čuj, kaj storim, če se ne podvržeš. Pokličem vojake, ki te bodo vlekli in vrgli iz gradu kakor psa. Grozno bi to bilo, kaj ne? Ne bom tega storil, ker se ti udaš, ker boš ubogal, česar te prosim; udaš se svoji usodi. Si li pripravljen, da mi slediš?«

S sklonjeno glavo sem poslušal, kar je vedež govoril. Solze so mi lile po licih. Nisem mogel odgovoriti.

»Plačeš, sinko moj,« je nadaljeval vedež, »vidim tvoje solze; zaradi Aleidis jokaš, kaj ne? Hudo ti je, ker moraš svojo dobro sestro Aleidis zapustiti?«

»Za vselej, za vedno,« sem žalostno zaklical.

»Prijatelj,« je nadaljeval vedež, »uso-da je govorila, da moraš grad zapustiti. Pristavila je pa, da se povrneš in da boš potem vedno tu prebival.«

Zvezino načelstvo se lahko upravičeno sklicuje, da je svoje obveznosti v popolnem obsegu izpolnjevalo. Koristi svojih članov je v vseh smereh z uspehom zastopalo.

Poleg splošnih uspehov se je moralo posredovati še v stoterih slučajih članom v korist; velikokrat smo dosegli uspeh, včasih pa tudi ne, posebno v takih slučajih, ko se je lahko vedelo naprej, da se ne bo uspeh dosegel.

Razmerje nasproti našim nasprotnikom se ni izpremenilo. S socialnimi demokrati se borimo v obliki, ki je že dolgo običajna. Dasi način boja ni lep, nas le ne moti, ker smo se mu privadili. Stvaren boj ni, ker ga vodijo z nelepimi sredstvi. V minulem letu je bil boj posebno hud, ker so ponovno socialni demokrati prepozno prihajali, ker so svoje člane netočno informirali itd. Njih naravoslovju odgovarja, da so svojo nevoljo nad nami zlili. Dejstvo je, da socialnodemokratski organizaciji delavstvo več tako ne zaupa kakor preje. Zanesljivost naših poročil je pokazalo, kdo se resnično in pošteno zavzema za koristi delavstva. Ne čudimo se zato, ker socialnodemokratske vesti in členke sprejema delavstvo z zdravim nezaupanjem. Seveda nam to posebno ne koristi, dokler se taki ljudje naši zvezi ne pridružijo; reč naših članov, da jih pridobe.

Ko se prične naše poročilo pečati

z življenjem v Zvezi,

uspeh v primeri s tem, kar se je gospodarsko doseglo, ni zadovoljiv, dasi so se razmere, če jih z lanskim letom primerjamo, izboljšale.

Lanski binškošni posvet je odgovarjal potrebi. Zastopniki naše Zveze se od leta 1914 naprej niso več sešli. Pogovoriti se je moralo o marsikaterih rečeh, ne le o gospodarskih, marveč tudi o stvareh Zveze same. Binškošni posvet je popolnoma zadovoljil načelstvo. Razgovor o gospodarskih razmerah je bil zelo koristen; potreben je bil tudi razgovor o Zvezi in o njenem razvoju; uspeh ni izostal.

Vojska je škodovala tudi Zvezi. Prvi dve vojni leti ste bili Zvezi neugodni; lani se je šele položaj izboljšal. Dosegli smo vsaj nekaj in nekoliko smo napredovali. V velikem in v celoti z napredkom nismo zadovoljni, ker niso vse krajne skupine v enaki meri sodelovale. Marsikatero krajno skupino izkazuje primeroma dobre uspehe; tri krajne skupine so pa glede na število članov nazadovale. O teh razmerah bomo morali še enkrat obširno govoriti.

Začetkom leta 1918 se je število članov zopet znižalo; več plačilnic se je razpustilo, ker so se vrnil člani nazaj v Rovinj. Izgubili smo torej zopet člane, o katerih ne vemo, če bomo mogli število zopet vzravnati. Videli smo pa tudi, da se dosežejo uspehi, če se napor osedotočijo. Izkušnje, ki smo si jih pridobili, nas morajo vzpodbujati, da podvojimo svoje napore v letu 1918. Agitacija se mora nadaljevati tam, kjer se je agitiralo lani, a še bolj v tistih krajnih skupinah, ki leta 1917 niso članov pridobivale. Če vsi podvojimo svoje napore, se nam v bodoči dobi mislim posreči, da se bomo z uspehom vojskovali za korist naše reči.

Navajamo številke

o stanju članov.

Stanje 1. januarja 1917	4303
Novi član	551
Pristopilo je prejšnjih članov	166
Vsota	5020
Umrlo	40
Upokojenci	137
Izstopili iz drugih razlogov	129
Oostalo koncem leta	4714

V primeri z lani smo napredovali za 411 članov. Številke se pa ne vjemajo s pristopninami, ker 31. decembra še nismo vseh pristopnin zaračunali.

Moških članov je 227, ženskih članic pa 4478.

Blagajniško poročilo za leto 1917.

Dohodki:	
Saldo 1. januarja 1917	K 28.920.01
184.259 tedenskih prispevkov à 30 v	55.277.70
39.429 tedenskih prispevkov à 40 v	15.771.60
487 vpisnin à 40 v	194.80
17 vknjižin à 20	3.40
500 zveznih prispevkov à 2 v	10.—
Obresti	4000.20
Koledar	1587.28
Strokovna glasila	27.30
Brošure	17.50
Strokovna komisija	905.16
Dobro in povračila krajnih skupin	692.50
Razno	19.97
Vsota K	107.427.42

Izdatki:	
Podpore:	
Bolniške podpore	K 40.417.08
Porodniščine	1.748.40
Pogrebne podpore	1.490.—
Vojaške podpore	135.—
Pravno varstvo	131.29
Izredne podpore	164.34
K	44.086.11

Izobrazba:	
Strokovna glasila	K 8709.59
Knjige in časopisi	136.79
"	8.846.38

Uprava:	
a) strarna	K 2.677.22
b) osebna	8.318.42
"	10.995.64

Drugi izdatki:	
Deleži krajnih skupin	K 6.467.05
Agitacija	914.85
Koledar	1.843.73
Rezervni sklad	169.69
Strokovna komisija	1.068.11
Seje, delegacije (z všteti izdatki državnega posveta)	1.627.58
Zaostanki in povračila	1.025.40
Razno	226.78
"	13.343.19
Poslovni deleži in vojno posojilo	770.53
Plačane obresti za izposojilo in vojno pos.	809.47
Saldo 31. decembra 1917	28.576.10
K	107.427.42

Stanje premoženja.

V hranilnicah	K 22.356.37
Posojila stavbni zadrugi	5.000.—
Poslovni deleži	5.600.—
Gotovina in beležke	1.219.73
Vrednostni papirji	49.142.04
Oprava pisarne, knjižnice itd.	979.—
Blagajniško stanje krajnih skupin	12.628.82
Inventar, knjižnice	1.534.64
Skupno premoženje K	98.460.60

Prispevki članov so v primeri z letom 1916 nazadovale za 1887 prispevkov, dasi je bila izkazana koncem leta višja številka članov: agitirati se je pričelo šele v drugi polovici leta, zato se je to zgodilo.

Izdatki so prekorčili dohodek za 343 K 91 vin. Če odračunamo od izdatkov izdatke za vojna posojila in poslovne deleže, se izkaže v dohodkih prebitek 426 K 62 vin., a ta prebitek je zelo skromen. Prebitek je znašal v dohodkih še leta 1915

11.087 K 77 vin., leta 1916 pa še 7269 K 27 vin.; iz tega sledi, da se morajo preosnovati prispevki in podpore.

V primeri z letom 1916 so se prispevki za 1188 K 57 vin. zvišali. Od te večje svote odpade na prispevke članov 955 K 20 vin., ker so se 40 vin. prispevki za 5213 zvišali. Izdatki so se v primeri z letom 1916 zvišali za 11.326 K 59 vin. Večji izdatki odpadejo v glavnem: na podpore 2716 K 23 vin., na upravo 2071 K 65 vin., na strokovno glasilo 655 K in binškošni posvet 1184 K 10 vin.

Kljub neugodnemu uspehu blagajne se je premoženje Zveze zvišalo za 2171 K 01 vin., dasi se je premoženje krajnih skupin za 1385 K 61 vin. znižalo. Naši vrednostni papirji so namreč po uradni kurzni cenitvi poskočili za 3130 K, a ta dobiček je le knjigovodskega značaja.

Stanje vojnih posojil se v navedenem letu ni izpremenilo.

Strokovna glasila.

V izdaji strokovnih glasil se ni nič izpremenilo.

Celotna izdaja strokovnih glasil je znašala

Fachblatt der Tabakarbeiter	85.280 odtisov
Glasnik	62.400 "
Il giornali dei tabaccari	8.000 "
Skupni nalog:	155.680 odtisov

Stroški za strokovne liste se tako-le porazdele:

Fachblatt der Tabakarbeiter	6.455.81 K
Glasnik	1.440.— "
Il giornale dei tabaccari	813.78 "
"	8.709.59 K

Zvezno tajništvo

je rešilo v poročevalnem letu 1489 spisov: manj v primeri s prejšnjim letom 107, a pisem se je odposlalo 57 več. Došlo je 569, odposlalo se je 920 spisov. Tudi sicer se delo ni zmanjšalo: reševalo se je vse, dasi je moral tov. Untermüller majnika 1917 k vojakom.

Krajne skupine

so nekoliko bolje kakor lani poslovale. Delo nekaterih skupin je bilo omejeno, ker so se nahajale v ožjem ali v širšem vojnem oazemlju. Krajne skupine zelo mnogovrstno poslujejo. V toliko se je izboljšal položaj, ker se je število shodov od 27 na 45 pomnožilo. Seje so se pomnožile od 111 na 154, a poročilo o delovanju krajnih skupin ni zadovoljivo. Popolna slika se ne more podati, ker niso vse vprašalne pole popolno izpolnjene. Ponavlja se stara pesem, ker se vprašalne pole popolnoma ne spijejo; to se mora že enkrat izpremeniti. Kar tiče shodov, moramo zopet povedati, da jih je premalo. Neka krajna skupina je priredila 10 shodov: to je najvišje število, ki se je doseglo. Večina skupin je priredila le 2, 3 ali 4 shode. Neka skupina ni drugega priredila, kakor občni zbor.

Tudi število sej ne zadovoljuje. Večina skupin je priredila redno vsak mesec sejo, a nahajajo se še krajne skupine, ki niso vsak mesec prirejale sej. Položaj se je sicer v primeri z lanskim letom izboljšal, a s tem se ne moremo zadovoljiti. Vsaka skupina glej, da prireja mesečno shode; brez živahnega društvenega življenja se le težko dosežejo uspehi.

Zvezina društva

ne moremo nič presoditi, ker se nam ni o njih nič poročalo. Društvo v Budjejevicah je poslalo sicer 10 kronski prispevek Zvezi, poročila pa ni poslalo.

Poslovanje blagajen krajnih skupin.

Dohodki	K	6.834.80
Izdatki:		
Agitacija	K	1.033.65
Izobrazba	"	492.20
Upravni stroški	"	1.724.81
Podpore	"	686.59
Razno	"	2.227.87
	K	6.165.12

Premoženje krajnih skupin.

Gotovina blagajen	K	12.628.82
Inventar knjižnice	"	1.534.64
	K	14.163.46

Končne opazke.

Marsikaj se je izboljšalo; razmere sicer še niso zadovoljive, a vsi napnimo svoje sile, da bomo še boljše delali, kot smo dozdale. Ne pozabimo, da je napočila nova doba, ki od nas nove reči zahteva. Prvi žarki mirovnega solnca so zalesketali. Preteklo bo morebiti še nekaj časa, predno dosežemo na vseh bojnih črtah mir. Ko želimo, da se mir kmalu doseže, moramo tudi vse storiti, da bomo za bodočo dobo miru pripravljeni. Vojska je popolnoma naše gospodarsko in socialno življenje prekucnila, preobrat se še ne bo tako kmalu končal. Če hočemo, da dosežemo v trpljenju in žrtvah vojske boljše bodočnost, moramo ustvariti neobhodno potrebne predpogoje: močno organizacijo, ki bo z uspehom naše koristi zastopala. Ustvarimo si tako organizacijo, ki nam omogoči boljše bodočnost.

Ljudske banke v Italiji. Le Banche populari.

Danes živimo v dobi porajanja raznih denarnih zavodov: ustanavljajo se novi in stari pomnožujejo svoj kapital za ogromne vsote. Denar plava med narodi v velikanski množini in vse misli na to, kako ga plodonosno naložiti in organizirati, da bo možno po končani vojski začeti uspešno mirovno gospodarstvo.

Ta organizacija denarja pa nam kaže jasno, da gre smer razvoja proti velikemu kapitalu. Kapital narašča v vojski kot hroudarnik op viharju. S tem pa nastaja vedno večja nevarnost za takozvane male ljudi, za gospodarsko slaba podjetja. Edina rešitev je mogoča v združenju malih sil.

Lep primer nam nudijo laške ljudske banke, ki so laška posebnost, pri drugih narodih nepoznana. Opis njegovega poslovanja nam bo najbolje pokazal njihov velik pomen za povzdigo gospodarstva delavskega in kmetijskega stanu.

Ljudske banke je začel v Italiji snovati v 60. letih Luzzatti. Ko je nastala doba narodnega združenja po dolgoletnih vojskah in se je začelo misliti na gospodarsko okrepitev mlade države, so začeli po Schultzejevem zgledu organizirati nižje sloje v samopomoč. Ena takih organizacij je bila Ljudska banka. Osnovani so prvo leta 1864. v Montelupo Fiorentino. Ko so se obnesli začetni poskusi in je misel take

organizacije pronikla v mase, se je ista hitro in močno povzpela. Leta 1898. je bilo že 687 ljudskih bank s 381.000 člani, s kapitalom in rezervami okoli 105 milijonov in s prometom okoli 850 milijonov.

Ljudske banke so urejene demokratično. Akcije so prav male, da jih more nabaviti mali trgovec, mali obrtnik, najemnik in delavec. Navadno so po 5 do 25 lir; nekatere se glase tudi do 200 lir; prevladujejo pa nižje. Zato so tudi akcionarji navadno navedeni sloji. Ljudska kreditna banka v Bologni n. pr. je imela v navedenem času med 4382 akcionarji: 936 malih posestnikov in najemnikov, čez 1800 malih trgovcev in 278 delavcev.

Tudi poslovanje teh bank je v prvi vrsti namenjeno slabjšim ljudskim slojem. Tako sprejemajo na eni strani prav male denarne vloge, povprečna višina vlog znaša okrog 30 K. Na drugi strani dajejo tudi prav mala posojila: povprečno 200—400 kron. Prav mnogo posojil izdajajo delavcem. Banča cooperativa v Bologni n. pr. posluje z večino delavskih družin v mestu.

Pri svojem poslovanju se ljudske banke ne ozirajo le na lasten dobiček, temveč morajo gledati na interes malih akcionarjev in javni blagor. V tem okviru pa izvršujejo vse bančne posle. Jamstvo članov je omejeno. Poslovanje je jako natančno, kar se vidi posebno iz tega, da imajo prav malo izgub. N. pr. leta 1898. so imele Ljudske banke dobička okroglo 7 milijonov, zgub pa le okoli 181.000. Zato pa tudi uživajo splošno zaupanje ljudstva. Ko je bila koncem 80. in začetkom 90. let težka kriza za laško gospodarstvo in je veliko podjetij in bank propalo, so se ljudje povsod obračali na ljudske banke in najraje njim, ki se niso spuščale v velike špekulacije, zaupali svoje prihranke.

Ljudske banke imajo velik pomen za razvoj narodnega gospodarstva v Italiji. Ne glede na okolnost, da so organizirale malega človeka in ga pritegnile v moderni denarni obrat, imajo te banke veliko zaslugo, da so podprle in povzdignile celotno združeno gibanje in kmetijski poduk na deželi. Brez njih bi se bile težko kmetijske zadruge v severni Italiji tako razvile in spopolnile, kot so se v zadnjem času. Razširile so tudi jako blagovni promet kmetijskega in delavskega ljudstva. Več močnejših bank je osnovalo lastno zavarovalnico za življenje.

Tako vidimo, kako se nabira v ljudskih bankah denar v prav malih doneskih, odnosno prihrankih, kako se isti s pomočjo bančnih operacij množi in pomnožen služi slabjšim slojem, od koder se je nabral, za razširitev poduka in v gnotno podporo. Na ta način se slabjši sloji oproste velikih kapitalističnih podjetij, uživajoč pri tem vse ugodnosti modernega bančnega prometa, obenem modernizirajo svoje gospodarstvo in sami spravijo na trg svoje pridelke potom blagovnega prometa svojih bank.

Okno v svet.

Število čebelarjev na Kranjskem in v Avstriji sploh. Po štetju l. 1910. je bilo na Kranjskem 5894 čebelarjev. Po stanovih jih je pripadalo kmetijskemu stanu 5277, obrtnemu 271, trgovskemu 121 in drugim

stanovom 224. — Čez zimo so imeli čebelarji sledeče število panjev in sicer 31456 čebelarjev po 1 do 5 panjev, 1523 čebelarjev od 6 do 10 panjev, 527 čebelarjev od 11 do 20 panjev in 398 čebelarjev nad 20 panjev. V celi Avstriji pa je bilo leta 1910. 208.164 čebelarjev in sicer: Na Nižje Avstrijskem 15.351, na Gor. Avstrijskem 19.102, na Solnograškem 3831, na Štajerskem 25.968, na Koroškem 7301, na Kranjskem 5894, na Primorskem 2946, na Tirolskem 10.201, na Predarlskem 2085, na Češkem 56.002, na Moravskem 16.308, v Šleziji 3562, v Galiciji 29.852, v Bukovini 4395, v Dalmaciji 5366.

Pomorski paroplovni trust so sklenile ustanoviti dunajske banke »Bankverein« in »Länderbank«, ki imajo v rokah veliko pomorskih delnic. V trust nameravajo pritegniti tudi interesirane budimpeštanske banke.

Šest dni boš delal, a sedmi beračil. Severočški »Dennik« poroča iz Falknova, da je bil dne 30. junija pred premogovnikom Adolf Zofija razobešen razglas: »Jutri v nedeljo se ne dela in se tako nudi delavstvu priložnost, da se preskrbi z živili. Vsak premogar naj naznani, na katero postajo bo šel in bo dobil polovični vozni listek.« Po šest napornih dneh v tednu se tako delavstvo pošilja na poniževalno potovanje, da berači živila.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO U LJUBLJANI
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemeke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih. Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4¼/100.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.